

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyvistä laeista.

KT kiinnittää lausunnossaan erityisesti huomioita oppimisen ja erityisen tuen uudistettavaan lainsäädäntöön sekä rahoituksen uudistukseen. Esityksen mukaan jatkossa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 § opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot muuttuisivat oikeudeksi oppimisen tukeen. Lisäksi lain 64 § erityinen tuki muuttuisi oikeudeksi erityiseen tukeen. Erityinen tuki on esitysluonnoksessa sidottu vahvasti erityisopetukseen, joka voi kaventaa opiskelijalle annettavaa erityistä tukea. Muutoksella voi myös olla vaikutusta koulutuksen järjestäjän henkilöstörakenteeseen, koska nykyisessä lainsäädännössä erityisen tuen osalta ei painotusta erityisopetukseen ole. Erityisopetus on siis laajeneva tehtävä koulutuksen järjestäjälle, joka tulee rahoituksen uudistuksessa selkeästi tunnistaa.

Lisäksi KT näkee ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset tarpeellisina.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Hallituksen esityksen mukainen laki ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta on KT:n mielestä kannatettava. Se lisää 40 valittavan koulutuksen järjestäjän mahdollisuuksia reagoida nopeamman työelämän osaamistarpeisiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin sekä osallistua oman alueensa työllisyyden hoitoon.

Työelämän näkökulmasta nykyinen toiminnanohjausjärjestelmä on hidas ja byrokraattinen, jotta ammatillinen koulutus voisi aidosti vastata työelämän nopeasti muuttuviin koulutustarpeisiin. Tästä näkökulmasta ehdotettu toiminnanohjauksen kokeilu on tervetullut.

Kahdeksan vuoden kokeiluaika on kuitenkin hyvin pitkä. Siksi olisikin tärkeää, että OKM ja osallistuvat koulutuksenjärjestäjät toteuttaisivat väliarvioinnin esimerkiksi kahden vuoden välein. Siinä arvioitaisiin kokeilun etenemistä, onnistumisia ja parannusehdotuksia. Tämä tukisi myös työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin vastaamista.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rahoitusjärjestelmän ensisijaisena tarkoituksena on toimintalainsäädännön mukaisen ammatillisen koulutuksen järjestämisen rahoittaminen. Ammatilliseen koulutukseen kohdistuvan merkittävän rahoitusleikkauksen vuoksi on tärkeää arvioida riittävästi niitä kustannusvaikutuksia, joita toimintalainsäädännön muutokset aiheuttavat.

Esitysluonnoksen perusteluissa on todettu, että oppimisen tuen taloudelliset vaikutukset ovat vähäiset. Arvion taustalla on tieto siitä, että nykylainsäädännön oppimisvalmiuksia tukevien opintojen todellisesta toteutumismäärästä ei ole saatavilla tarkkoja tietoja. Saatava tieto perustuu vain myönnettyyn rahoitukseen. Voidaanko sen perusteella tehdä arvio vähäisistä taloudellisista vaikutuksista?

Erityisen tuen osalta on huomioitava esityksen painotus erityisopetukseen, joka on laajeneva tehtävä koulutuksen järjestäjille. Erityisopetuksen vahvistamiseen rahoituksesta kohdistuisi 75 henkilötyövuotta. Arviota siihen, mihin em. 75 henkilötyövuotta perustuu, ei ole.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Säädösesityksissä oikeudesta oppimisen tukeen ja oikeudesta erityiseen tukeen painottuvat opettajan antama tukiopeutus ja erityisopetus. Tässä painotuksessa tulisi ottaa huomioon säädöksen tarkoitus tukea opiskelijaa tavoitteiden saavuttamista eri oppimisympäristöissä.

Säädöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että oppimisen tukea voitaisi järjestää opiskelijoille joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Tämä kuvaa hyvin sitä tapaa ja keinoja, joiden avulla moninaiset oppimistavat ja -ympäristöt tulisivat huomioiduksi opiskelijan edun mukaisesti. Ammatillisen koulutuksen opiskelijan oikeus riittävään tukeen tulisi siis ymmärtää erityisesti opiskelijan mahdollisuutena saada tukea riittävästi tarkoituksenmukaisilla keinoilla toteutettuna. Koulutuksen järjestäjä arvioi tukitoimien toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön rakenteen ja tehtävät.

Erityisen tuen osalta on nähtävissä sama ilmiö kuin oppimisen tuen osalta. Opiskelijan oikeus erityiseen tukeen edellyttää toteutuakseen oppimistapojen ja -ympäristöjen huomioimisen. Erityisopettajan roolin lisäksi myös muun opetus- ja ohjaushenkilöstön rooli tulisi olla säädöksessä selkeästi tunnistettu. Moniammatillisen yhteistyön avulla, opiskelijan tarvitsemaa erityistä tukea voidaan tarjota riittävästi ja laadukkaasti.

Lisäksi säädösmuutoksessa tulisi huomioida se, että ammatillisen koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstön resurssija ei täytettäisi lisääntyvällä hallinnollisella työllä, esimerkiksi kasvavilla kirjaamisvelvoitteilla.

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Petäsnoro Mervi
Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT